

POSTANOWIENIE

Dnia 20 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki

w sprawie ze skargi D. R.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. I KB 6/23,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 20 marca 2024 r.,

pozostawia skargę bez rozpoznania.

[SOP]

UZASADNIENIE

Pismem z 20 grudnia 2023 r. D. R. (dalej: Skarżący), reprezentowany przez
adwokata T. W., wniósł skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem
Najwyższym w sprawie o sygn. akt I KB 6/23 w przedmiocie wniosku o zbadanie
spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez Sędziego Sądu
Najwyższego Ryszarda Witkowskiego.

Skarżący wniósł o stwierdzenie przewlekłości ww. postępowania
oraz polecenie wyznaczenia składu do rozpoznania wniosku.

W uzasadnieniu wskazał, że wnioskiem z 26 lipca 2023 r. zwrócił się
do Sądu Najwyższego na podstawie art. 29 § 6 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie
Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1093 ze zm.; dalej jako: „u.SN”) o zbadanie
spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez Sędziego Sądu
Najwyższego R. W. W dniu 23 sierpnia 2023 r., a więc po terminie do rozpoznania

wniosku określonym w art. 29 § 16 u.SN, otrzymał zarządzenie Prezesa Sądu Najwyższego Z. K. z dnia 17 sierpnia 2023 r. o wstrzymaniu się z wyznaczeniem składu do rozpoznania wniosku. Następnie w dniu 31 października 2023 r. otrzymał zarządzenie Prezesa Sądu Najwyższego Z. K. o odrzuceniu złożonego wniosku o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności. W konsekwencji wniósł zażalenie od wydanego zarządzenia, które zostało uznane za niedopuszczalne i pozostawione bez podejmowania czynności procesowych zarządzeniem z dnia 6 listopada 2023 r. wydanym przez przewodniczącego wydziału Sędziego Sądu Najwyższego P. M. Skarżący ponadto przedstawił swoje stanowisko odnośnie do kwestii odrzucenia ww. wniosku zarządzeniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z treścią art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, wniesienie skargi na przewlekłość postępowania jest dopuszczalne w toku postępowania w sprawie, którego skarga dotyczy. W związku z tym prawomocne zakończenie postępowania czyni ją niedopuszczalną z mocy prawa. Ustawa dopuszcza, co prawda, rozpoznanie skargi na przewlekłość postępowania, które zostało prawomocnie zakończone, jednakże pod warunkiem, że Skarżący wniósł ją na etapie, gdy postępowanie, którego skarga dotyczyła, nadal było w toku.

Należy przy tym podkreślić, że skarga na przewlekłość postępowania stanowi przede wszystkim mechanizm dyscyplinujący organy szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości, zapewniając sprawne rozpoznanie sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora oraz w postępowaniu sądowym. Funkcja ta traci rację bytu w odniesieniu do postępowań już zakończonych, co koresponduje z wymogiem określonym w powołanym przepisie art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 marca 2021 r., I NSP 12/21).

Skarga na przewlekłość postępowania, będąca instrumentem mającym na celu stwierdzenie, czy doszło do uchybień w niezwłocznym rozpoznawaniu sprawy, jest dopuszczalna zatem jedynie w toku postępowania w sprawie – do momentu jego prawomocnego zakończenia. Tym samym, skarga na przewlekłość postępowania wniesiona już po jego prawomocnym zakończeniu nie może odnieść tego skutku.

Zgodnie z treścią art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy. W przedmiotowej sprawie obliuguje to do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony i niekontrowersyjny pozostaje pogląd, że przez użyte w art. 2 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania określenie „tok postępowania w sprawie” należy rozumieć jako „postępowanie co do istoty sprawy” („rozpoznanie sprawy co do istoty”; art. 12 ust. 3 i art. 16 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania), a nie postępowanie incydentalne (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 maja 2011 r., III SPP 5/11; z 15 listopada 2012 r., KSP 15/12; z 24 września 2014 r., III SPP 206/14; z 13 listopada 2014 r., III SPP 227/14; z 16 czerwca 2015 r., III SPP 12/15; z 10 stycznia 2017 r., III SPP 65/16; z 6 lutego 2018 r., WSP 2/17; z 1 marca 2018 r., III SPP 10/18; z 13 marca 2019 r., I NSP 56/18; z 10 lipca 2019 r., I NSP 63/19).

„Sprawą” w postępowaniu sądowym jest oskarżenie w sprawie karnej, pozew w postępowaniu cywilnym procesowym, wniosek w postępowaniu nieprocesowym itd., w którym ma zapaść orzeczenie o prawach osoby wszczynającej postępowanie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 1 marca 2018 r., III SPP 10/18).

A contrario, według Sądu Najwyższego nie jest natomiast taką „sprawą” postępowanie incydentalne o wyłączenie sędziów, jest to bowiem postępowanie spoza głównego nurtu postępowania w przedmiocie odpowiadającym przytoczonemu pojęciu „sprawy” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 24 września 2014 r., III SPP 206/14). Także w orzecznictwie ETPCz wskazuje się, że skarga nie przysługuje na przewlekłość postępowania incydentalnego np. w przedmiocie wyłączenia sędziego (zob. ETPCz: Schreiber i Boetsch p-ko Francji, skarga nr 58751/00).

Rozpoznawana skarga dotyczy postępowania pod sygn. akt I KB 6/23, z wniosku o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego złożonego w toku postępowania przed Sądem Najwyższym, w sprawie pod sygn. akt I KK 258/23. Chodzi zatem o postępowanie incydentalne, które nie jest „sprawą” w rozumieniu ustawy o skardze na przewlekłość postępowania i na które nie przysługuje skarga na przewlekłość.

Niezależnie od powyższego, skargę należałoby odrzucić jako niedopuszczalną z mocy ustawy także ze względu na to, że została wniesiona 20 grudnia 2023 r., a zatem już po wydaniu w dniu 24 października 2023 r., przez Sąd Najwyższy zarządzenia w sprawie pod sygn. I KB 6/23 tj. po zakończeniu postępowania przed Sądem Najwyższym, a którego to dotyczył wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się „w toku postępowania w sprawie”.

Należy także podkreślić, że postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania nie służy weryfikacji prawidłowości orzeczeń sądowych, jak chciałby tego Skarżący.

Z uwagi na powyższe, skargę na przewlekłość D. R., stosownie do art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, należało pozostawić bez rozpoznania.

[a!]